

Jämsän kaupungissa päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin mallin (EVA) käyttöönotto päätöksen teossa sekä päätöksien lapsivaikutusten arviointi

Kuntahallinnossa tehtävät päätökset ovat usein mittavia ja laajoja, ja ne vaikuttavat syvästi kuntalaisiin ja kunnan talouteen. Mukaan päätöksentekoon tarvitaan useita erilaisia päätösvaihtoehtoja, joista poliitikot voivat valita kuntalaisten näkökulmasta parhaan. Vaikutusten ennakoarvioinnilla tarkoitetaan päätösesitysten vaikutusten arviointia etukäteen ja se tulee kytkeä osaksi kunnan talouden ja toiminnan suunnittelun ja toteutuksen arviointiin.

Kuntaliitto suosituksessa ohjeistetaan, että

- Päätäjien tulee tarkastella useita erilaisia vaikutuksia samanaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen.
 - *Kuntalaisvaikutuksilla* eli ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan päätösesityksen vaikutuksia, jotka voivat kohdistua yhtäältä kunnan palveluja käyttäviin henkilöihin ja toisaalta henkilöihin, jotka asuvat kunnassa mutta eivät käytä palveluja (potentiaaliset asiakkaat). Ihmisiin kohdistuvissa vaikutuksissa tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä sekä niiden jakaantumista.
 - *Ympäristövaikutukset* kohdistuvat ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen, maaperään, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, maisemaan, kaupunkikuvaan tai kulttuuriperintöön.
 - *Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset* kohdistuvat eri organisaatioiden välisiin suhteisiin, organisaation tehtäviin tai menettelytapoihin, luottamuselinten toimintaan, henkilöstöön tai hallintoon.
 - *Taloudelliset vaikutukset* kohdistuvat kunnan tuloihin tai menoihin joko niitä lisäämällä tai vähentämällä. Taloudellisiin vaikutuksiin kuuluvat myös yritysvaikutukset, eli se miten kunta mahdollistaa alueellaan yritystoimintaa.
- Vaikutuksia tulee arvioida sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä.
- Päätösesityksissä esitetään vaihtoehtoja, ja valmistelijan esityksen rinnalle nostetaan ainakin nollavaihtoehto (= kuvaus siitä, mitä tapahtuu, jos asialle ei tehdä mitään).

Vaikutusten ennakoarviointi -menetelmä (EVA) on hyvinvointijohtamisen työväline ja hyvä käytäntö. EVA käyttöönottoa tukemaan on mallinnettu valmisteluprosessi ja sähköinen työväline "EVA", jotka löytyvät osoitteesta [www.hyvinvointikertomus.fiexternal link](http://www.hyvinvointikertomus.fiexternal-link). (www.kuntaliitto.fi)

Jämsän kaupungin päätöksenteko tulee olla läpinäkyvää. Kuntaliiton suosituksien mukainen EVA sekä vielä lisäksi kattava päätöksien vaikutusten lapsiarviointi tuovat läpinäkyvyyttä, monipuolisuutta ja pohdintaa. EVA arviointi on kirjattava selkeästi esittelijän teksteihin otsikoituina, jotta EVA arvioinnit ovat näkyviä. On huomioitava myös, että esittelijällä tulee olla useita vaihtoehtoja, joista luottamushenkilö voi valita *kuntalaisten näkökulmasta* parhaan vaihtoehdon. Myös 0-vaihtoehto tulee olla mukana. EVA arviointi ohjelma voi määritellä tärkeimpiä päätöksiä, mutta mm. elinvoimalautakunnan päätökset ovat kokoluokaltaan niin suuria, että EVA ja lapsiarvioinnit päätöksistä tulisi suorittaa.

Viranhaltijoille on oma työkalu arvointeihin ja koulutusta on saatavissa myös luottamushenkilöille. Mutta myös valmiita seminaarimateriaaleja ja opas on olemassa.

Linkkejä:

https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Evataan_yhdessa_WEB.pdf

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2011/1418-vaikutusten-ennakkoarviointi-kunnallisessa-paatoksenteossa>

<https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Salenius%20EVA%20ilmastoseminaar%20110919.pdf>

Esitän Jämsän kaupungissa otettavaksi käyttöön EVA arvioinnin päätäntäelimissä vuoden 2023 elokuun alusta alkaen. Sitä ennen viranhaltijoita, esittelijöitä ja luottamushenkilöitä olisi hyvä kouluttaa mitä EVA on.

Jämsässä 30.5.2022

Aloitteen allekirjoittajat:

Sari Jussila
Sari Jussila (SDP)

Aki Lemmetyinen
AKI LEMMETYINEN (sd.)

Jukka Haaparanta
JUKKA HAAPARANTA (PS)

Joni Frisk (PS)
Sanna Rajala SDP
Kari Leppanen SDP

Piitta Rantanen
PIITTA RANTANEN

Esa Niivee
ESA NIIVEE SDP

Heikki Rinnekanen SDP

Heikki Rinnekanen, SDP (vaa)

Tomi Kangas (v.h.)
Tomi Kangas (v.h.)

Saara Pentti - Harkka viite.

Urho Kallio (US)

Mika Kallio (US)

Seija El Savad
SEIJA EL SAVAD

Timo Salonen
Timo Salonen

Orja Peakkonen

Urho Kallio

Taru Mäkelä

Taru Mäkelä

Urho Kallio

Urho Kallio MARKOS KOSKINEN

Jari Kallio

Jari Kallio

Seija Pentti

Seija Pentti

Seija Pentti